

LES CABANES DE VOLTA DE BELLTALL

Aquest es un tipus de construcció realment meritori i sorprenent i crec que desconegut per a molts de nosaltres. A Belltall en podem trobar en diversos indrets, però també es bastant comú a l'Urgell, La Segarra i La Noguera.

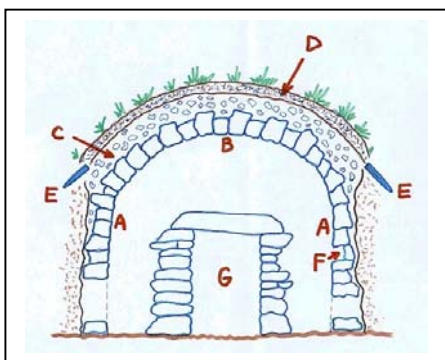
La primera que vaig descobrir va ser la coneguda com la de cal Jaume el Roseret, molt a prop de la fondalada de la *Sirolla*, i desde llavors m'han fascinat.

La seva característica fonamental es el sostre de volta recobert amb terra, normalment repleta d'herba. La volta, vista desde l'interior, es presenta formada per pedres toscament escairades però

que en el seu conjunt ofereix una apreciable regularitat. Vegeu, per exemple, les perfectes proporcions de la cabana de **cal Jaume el Roseret**, a l'esquerra.

¿Quina antiguetat poden tenir aquestes cabanes? Es difícil dir-ho amb exactitud. No es gens freqüent que estiguin datades, però a Verdú n'hi ha una que porta grabat l'any 1769. Per els nostres pagesos no es tractava de res remarcable, era solsament un lloc de refugi en cas de mal temps o de enmagatzematge de estris. No era doncs res que valgués la pena perquè es recordés el seu autor o quan es va construir.

La construcció es començava partint de un munt de terra que feia de motllo sobre el que després es construiria la cabana. Es perfilava la volta apretant la terra i es cobria de branques d'alziner. Un clot fet al voltant s'omplia de fang i sobre aquest es posava la primera filera de pedres A, que feia de fonament. Prenent com a motllo la mateixa terra, s'anava pujant la volta B fins a completar-la.

Les pedres del tancament final s'havien d'escollir amb cura i calia retocar-les per tal d'assegurar que la volta quedés perfectament construïda. Feta la coberta, es buidava la terra de sota la volta i

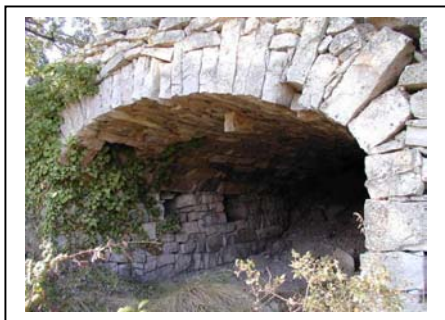
i es construïen les parets anterior i posterior. Sobre la paret anterior es podia incorporar una porta G o sencillament deixar l'arc a la vista, amb la qual cosa tenia un aspecte semblant al de una cova.

La terra que s'havia tret, es posava al costat de les parets laterals. L'arc es cobria també amb terra C, en la que si plantaven lliris silvestres D. En ocasions s'hi afegien canaleres E per ajudar a desviar l'aigua de pluja.

Vegeu en la cabana del **cal Cuixela** (esquerra), al costat del camí de Rocallaura, el perfecte encaix de les pedres de l'arcada d'entrada. I no hi ha cap mena de morter.

Fem ara un ràpid recorregut per altres cabanes de volta que, amb l'ajut imprescindible de veïns que coneixen molt bé el terme de Belltall, hem anat posant davant de la meua cambra fotogràfica.

A l'esquerra, la de **cal Sico**, ben a prop de la *Font de Baix*.

Probablement la més gran de totes.

A la dreta, la de **cal Bisbe**, a la fondalada de la *Sirolla*.

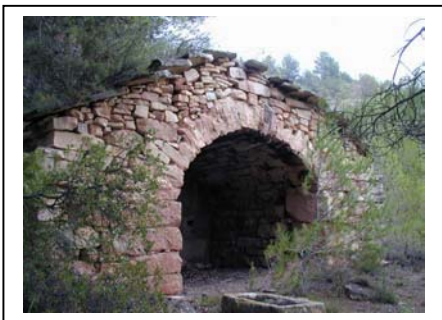
A l'esquerra, la de **cal Jaume**, també a la fondalada de la *Sirolla*. La de **cal Inglés** es a l'indret conegut com *Les Roques d'en Pons*, al capdamunt de la mateixa fondalada. La paret del davant es posterior, per tenir més aixopluc.

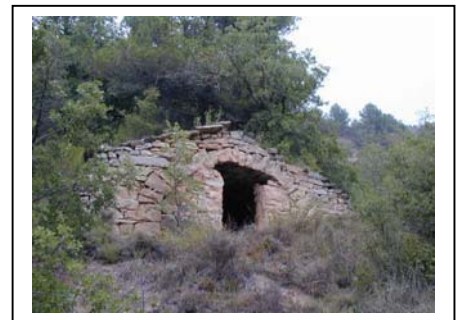
Prop de la carretera es troben la del **Pep del Curt**, sobre l'era de *cal Gran* (esquerra) i la de **cal Tomás**, a tocar de la mateixa carretera. Sobre aquesta s'hi ha bastit una pallissa. Poc remarcables.

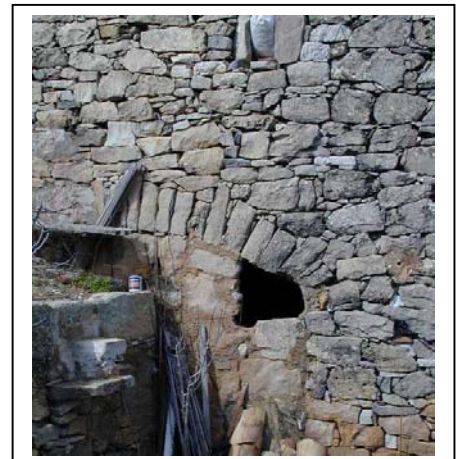
Al *Cap del Coll*, s'hi troben la de **cal Cabesa**, potser ja al terme de Solivella (esquerra), i la de **cal Salandrino**, quasi colgada d'esbarzers i sotabosc.

Tant la de **cal Torlander** (esquerra) com la de **cal Portaler** están situades davant del bosc de *cal Ros* i están dividides en dos espais. La primera aporta la data de la seva construcció : 1908. Ambdues son de molt armonioses proporcions.

A la esquerra, la de **cal Banyeta**, ben aprop del cementiri, aixopluc de captaires en altres temps. La de **cal Ramón del Manuelo** es troba al costat de les eres de la carretera i está gairebé tapiada. També s'hi ha construït una pallissa al damunt.

A l'indret de *La Cometa*, prop del camí de Rocallaura, hi han les cabanes de **cal Caterino** (esquerra) i la de **cal Marsal**, molt properes una de l'altra.

La cabana de **ca l'Antonia el Pau** (esquerra), es troba al anomenat *Lo Racó Gran*, tocant ja al terme de Rocallaura. La de **cal Martí**, prop de *Relat*, al límit entre La Conca i l'Urgell, ha estat tancada amb clau durant anys i el seu interior es troba intacte, estris inclosos.

Finalment, dues cabanes amb arcs de volta no gaire ortodoxes. La de l'esquerra es també del **Jaume el Roseret** i es pot veure al *Cap del Coll*. La de **cal Ros** es a l'indret conegut com *Els Plans*, no gaire lluny de Relat i en mig d'un bosc.

Fins aquí les 20 cabanes de volta que hem pogut localitzar i descriure en el terme de Belltall. Hem de reivindicar pels nostres avantpassats el mèrit innegable d'aquestes construccions.

Acabem amb unes paraules tretes de un llibre d'August Bernat, un altre enamorat de les cabanes :

" Pot ser no cal dir que m'agrada anar a visitar aquestes antigues construccions de pedra en sec, anar a la seva recerca, pero sobretot m'agrada anar-hi sol, per apropar-m'hi a poc a poc, amb cautela, com per sorprendre-les i poder captar així la seva magia, el seu misteri. A vegades no m'hi atanso de seguida sino que les observo d'un tros lluny entre els ceps, els ametllers o les oliveres, com esperant rebre el seu permís per apropar-m'hi : el brunzit dels insectes, el monóton putput que en algun indret proper m'assabenta que aquell es el seu territori, o el vol silenciós de l'aliga damunt el meu cap, m'indiquen que la meva presencia no ha trencat l'harmonía del paissatge, pero, malgrat tot, m'hi atanso amb respecte i amb silenci.

Dintre la barraca i contemplant la seva cúpula que s'eleva volta a volta pel demunt nostre, es inevitable sentir l'agradable sensació de protecció i aïllament, els sorolls exteriors son quasi imperceptibles, inclús el tró s'hi sent llunyá i poc amenaçador, la quietut de la pedra, el silenci, la mitja llum ambiental i l'agradable microclima del seu recer, relaxen el cos i l'esperit.

Una barraca es un simbol ancestral de possessió real de la terra, la seva sobrietat i la seva presencia inmutable fan que hi vegi en cada una d'elles un santuari on la presencia dels nostres avantpassats s'intueix, per aixó penso que cal otogar-les el degut respecte i estima per part de tots."

Josep Joan Berenguer
Abril 2003